

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanlığına

25/7/966 gün ve 254 sayılı yazıları ile T.İ.P genel Başkanlığının talep ettiği Büyük Kongrede yapılması mutasavver Tüzük değişikliği ile ilgili raporumu saygılarımla sunarım.

NEBİL VARAY

I- T.İ.P tüzüğü Partinin kuruluşundan bu yana dört defa değişmiş bulunmaktadır. Bu değişikliklerden Parti kurucularının Büyük Kongre yetkisi ile değiştirmiş buldukları "Karakter ve Amaç " maddeleri gerek 9-10 Şubat 1964 tarihinde yapılan geçen Büyük Kongrede ve gerekse Siyasi Partiler Kanunu gereğince yapılan tüzük tadili sırasında değişikliğe uğramamış bulunmaktadır.

Önümüzdeki büyük Kongrede de bu maddelerin değişmeyeceği tabiidir. Ancak aşağıdaki husus üzerinde dikkati çekmeyi gerekli gördük :

Tüzüğün 2.maddesi : " Türkiye İşçi Partisi Türk işçi sınıfının ve onun demokratik öncülüğü etrafında toplanmış .... Siyasi teşkilatıdır." Benmektedir.

Parti Programında ise, bu tarife tüzükte bulunmayan iki yeni unsur katılmıştır. Gerçekten Programın 14.sahifesinde aynen şöyle denmektedir. " Türkiye İşçi Partisi, Türk İşçi sınıfının ve onun tarihi, bilime dayanan demokratik öncülüğü etrafında toplanmış .... siyasi teşkilatıdır."

Bu durumda Parti tüzüğü ile Programı - tarihi ve bilime dayanan - diye nitelediği iki yeni unsur bakımından bir paralellik arz etmemektedir.

2- Tüzüğün 4.maddesinin ç bendi Siyasi Partiler Kanununun 4.maddesinin ikinci fıkrası muvacehesinde gereksizdir.

Tüzüğün başka maddelerinde de rast gelindiği gibi, - Parti Program ve tüzüğü - terimleri yanyana geldiğinde, - Parti tüzüğü ve Parogra-

mı - şeklinde yer değiştiği, Partinin hukuki varlığının kaynağı tüzük olduğuna göre daha yerinde olacaktır.

Aynı maddenin C bendinde yer alan " vazife " terimi tüzüğün diğer maddelerinde olduğu gibi " görev " terimi ile değiştirilmesi uygundur.

3-Tüzüğün 5.maddesinde yer alan Aday üyenin red kararına itiraz hakkı mutlaka bir süreye tabi olmalıdır.Kanaatimizce, bu süre red kararının kendisine tebliğinden itibaren üç ay olabilir.

Maddenin ikinci fıkrasındaki üyelik teriminin başba maddeye vurgu vermesini sağlamak için " Aday " tabirinin konması yerinde olacaktır.

4-Tüzüğün son baskısında 7.maddenin önünde bulunan " B-Üyelerin hakları ve ödevleri" tashihinde unutulmuştur .

5-Yedinci maddede tan zım edilen "Kimlik kartı müessesesi" açıklığa kavuşturulmalıdır.Gerçekten kimlik kartının ilçe yönetim kurulları akla gelebilecek herhangi bir sebepten bir üye için vize etmezse o üye, müeyyidesi ne olursa olsun ilçe kongresinde oy kullanamama durumuna düşebilir.Bu yüzden kongre başladığı zaman kimlik kartını vize ettirmek isteyen üyenin kartını kongre başkanlık divanı vize edilmelidir.Zira partiler kanunu muvacehesinde kimlik kartının vize edilmemesi ile aidat borcu arasında bir bağlantı kurulamaz.Partiler kanununa göre aidat borcu olsa bile üyenin kimlik kartı talebinde vize edilmek mecburiyetindedir.Aksi halde durum partiler kanununun 66.maddesine aykırı olur.

Yedinci maddenin üçüncü bendinde "yetkili parti organları"denmektedir.Parti organlarının nelerden ibaret olduğu tüzükte belli olduğuna ve bu organlar da yetkilerini tüzükten aldıklarına göre "yetki" terimi lüzumsuzdur.

7.maddenin son bendi 43. maddenin (C) fıkrasında yer aldığından burada gereksiz bir tekrar olmaktadır.

6-Üyelikten istifa tüzükte "çıkma" terimi ile ifade edilmiştir. İstifa'nın "çekilme " terimi ile ifade edilmesi daha uygun olurkenisındayım.

Muhtelif genelgelerde belirtildiği gibi çekilen üyenin yeniden partiye girme istemi üzerine,o üyenin çekilmeden önce bağlı bulunduğu ilçe ve il yönetim kurulları görüşünün alınması gereği tüzüğe konmalıdır.

7-Gerek siyasi partiler kanunu ve gerekse anayasa mahkemesinin kuruluş ve işleyişine dair kanun partilerin merkez organlarından bahsetmektedir.Bu yüzden parti organlarının tasnifinde yeni bir sistemin uygulanması gerekir.Parti merkez organlarının karar ve disiplin organları olarak tasnif edilmesi gerekmektedir.Bu durumda Türkiye Büyük Millet Meclisi Grupları ile İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Grupları'nın organ nitelikte olduğunu savunur.

8- Tüzüğün onuncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi kanısındayım :

a) Seçilmiş delegeler : Her ilde kayıtlı ve kimlik kartını o yıl için vize ettirmiş ilk (500) e kadar üye sayısı için (2), (500) den sonra gelen her tam (500) üye sayısı için (1) delege hesabı ile İl Kongrelerince seçilir.

b) Tabii delegelerine içine merkez denetçilerinin de ithal edilmesi gerekir, zira Siyasi Partiler Kanununun on dördüncü maddesi bizim tüzüğümüze aykırı olarak merkez denetçilerini kişi olarak değil organ olarak nizamlamıştır. Ve merkez organı olarak nitelendirmiştir. Onuncu maddesi büyük kongrenin tabii üyelerinin merkez organları üyeleri olduğunu bildir-
diğine göre merkez denetçilerinin de büyük kongrenin tabii üyesi olması gerekir.

9- Tüzüğün onbirinci maddesinin "b" bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmelidir :

"b- Toplum ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri, parti politikası ve meseleleri hakkında genel nitelikte olmak şartı ile temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak;"

(g) bendinin sonuna "veya reddetmek" olumsuz deyimini koymak gerekmektedir.

(i) bendinin başına "partinin feshine veya bir başka partiyle birleşme kararı vermek" cümlesini koymak gerekmektedir.

10- Tüzüğün onikinci maddesinin ikinci bendinde yer alan, partinin tüzük ve programının değiştirilmesinde takip edilecek usulü düzenleyen hükmün; büyük kongrenin toplanmasını düzenleyen maddeden çıkartılarak, onbirinci maddenin sonuna konulması veya bu hükümler aynen siyasi partiler kanununda yer alıp bağlayıcı nitelikte olduğuna göre tüzükten tamamen çıkarılması gerektiği kanısındayım.

11- Kanaatimizce tüzüğünde sarahat olmadıkça olağan üstü kongreler gündemiyle bağlıdır denilemez. Bu yüzden on üçüncü maddeye "olağan üstü kongreler gündemini kapsar" hükmünü koymak yerinde olacaktır.

On üçüncü maddedeki (olağanüstü toplantılar) terimi yerine (olağanüstü kongreler) terimini kullanmak daha yerinde olacaktır.

12- Tüzüğün 7.maddesinin 3.bendinde (üye) " bütün seçimlerde" parti programını, amaçlarını anlatmak ve benimsetmek için her fırsattan yararlanır denilmektedir. Üyenin bu görevi sadece seçim süresine münhasır olmayacağına göre fıkradaki " bütün seçimlerde " tabirinin metinden çıkarılması gerekmektedir.

13- Askerlik, memuriyet gibi S.P.K. gereğince parti üyeliği ile bağdaşmayan bir görev yüzünden partiden çekilmek zarunda kalan üye, istifa mektubunda partiden çekilme sebebi olarak bu zorunluluğu göstermiş ve bu durumun üzerinden kalkmasından itibaren altı ay içinde gerekli belgeler ile tekrar üye olmak üzere mürcaat ederse, Merkez Yürütme Kurulunun yeni bir kararı olmaksızın tekrar üye olabilmelidir.

14- Genel Yönetim Kurulu üyelerinin seçiminde, ve paralel olarak Merkez Haysiyet Divanı üyelerinin seçiminde, iki yeni unsurun göz önüne alınmasında çeşitli nedenlerden dolayı yarar olduğu kanısındayım:

a- Genel Yönetim Kurulunda, partili senatör ve milletvekilleri sayısı, Genel Yönetim Kurulu üye tam sayısının üçte birini aşmamalıdır.

Bu kural, Genel Başkan hariç, Merkez Yürütme Kurulunun teşekkülünde de geçerli olmalıdır.

b- Genel Yönetim Kurulu üye adayları, bir evvelki olağan Büyük Kongre tarihinden itibaren kesintisiz parti üyesi olmalıdır.

Ancak, Büyük Kongre, her hangi bir üyenin bu süreden evvel aday olmasına karar verir.

" İki Kongre arasında asli üye sayısı azalırsa, boşluklar aldıkları oy sayısına göre yedek üyelerle doldurulur " hükmü mevcuttur. Ancak aynı kesimde eşit oy alındığı takdirde parti üyelik kademi ilkesi ile boşluğun doldurulacağı hükmü tesis edilmelidir.

15- Tüzüğün 15.maddesinin başına eski tüzükte bulunan aşağıdaki hükmün maddeye vuzuh vermesi bakımından konulmasına lüzum vardır :

" Genel Yönetim Kurulu, iki kongre arasında partinin en yüksek karar, sevk ve idare ve denetleme organıdır. Büyük Kongre kararlarını gerçekleştirmekle, parti programı ve Büyük Kongre kararları ışığında Partinin siyasetini çizip yürütmekle görevlidir. "

Şu hususu da belirtelim ki ; Merkez Yürütme Kurulu, üye sayısı itibari ile S.P.K.nun II.maddesi muvacehesinde bir Merkez Karar organı değildir.

16- Tüzüğün bu günkü hali ile, Genel Yönetim Kurulunun, Merkez Yürütme Kurulunu görevden af etmesi imkansız gibidir. Zira bu görevden af keyfiyeti ancak üçte iki çoğunluk ile mümkün olmaktadır. Merkez Yürütme

kurulu üye sayısı ise, genel yönetim kurulu üye tam sayısının üçte birine yaklaşmaktadır. Bu yüzden görevden af dileğine Merkez Yürütme Kurulu üyeleri katılmadıkları takdirde, kendilerinin görevden affı fiilen çok güç ve hatta imkansızdır; Bu yüzden Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin görevden affında mutlak ekseriyetin aranması kafi ve gerektir kanısındayım.

17 - Partinin gelişen bu günkü durumunda Merkez Yürütme Kuruluna yeni bir biçim/^{verme/}zorunluğu her geçen gün kendini daha çok hissettirmektedir. Bu yüzden Merkez Yürütme Kurulunun üyelerinin görev ve fonksiyonlarını tüzükte tesbit etmek yerinde olacaktır. Aşağıdaki şekilde Merkez Yürütme Kuruluna yeni bir biçim verilmesini öneririm :

A - Genel Yönetim Kurulu Genel Başkanı seçtikten sonra Genel Başkan, Genel Yönetim Kurulu üyelerinden isimlerini vereceği dört üyeden ikisinin Genel Sekreter olarak seçilmesini oya sunar.

B - Bu iki genel sekreterden birisi teşkilatlanma görevi ile yükümlü olup, teşkilatlanma genel sekreteri adını alır. Diğer genel sekreterise, görevi itibarile siyasi planlama genel sekreteridir.

C - Her iki genel sekreterin iki yardımcısı vardır. Bu yardımcılardan Genel Yönetim Kurulunca seçilmesi için Genel Sekreterler, Genel Yönetim Kuruluna üçer üyeyi aday olarak bildirirler.

D - Genel Yönetim Kurulu üyeleri arasından bir genel sayman seçer.

E - Genel Yönetim Kurulu üyeleri arasından Merkez Yürütme Kuruluna üç üye daha seçer.

F - Merkez Yürütme Kurulu seçilmiş bu üyelerle birlikte On bir kişidir.

G - Genel sekreterlerin ve yardımcılarının görevleri tüzükte açık olarak tesbit edilmelidir. Genel Başkan, sekreter ve yardımcılardan arasındaki koordinasyonu temin eder ve görev ihtilaflarını çözümler.

Önerilen husus aşağıdaki şemada gösterilmiştir.

	Genel Sekreter Yardımcısı
Genel Başkan	Siyasi Planlama G;S;
	Genel Sekreter Yardımcısı
	Genel Sayman
	Genel Sekreter yardımcısı
	Teşkilatlanma G.S.
	Genel Sekreter Yardımcısı
	Üç Merkez Yürütme kurulu üyesi

18 - Tüzüğün 20. maddesinin fıkrası tamamen siyasi partiler kanununa aykırıdır. Parti yönetmeliklerinin genel yönetim kurulu tarafından hazırlanacağı 15. maddede yer aldığına göre bu bendin tamamen tüzükten çıkarılması gerekmektedir.

19 - Merkez haysiyet divanının toplantı nisabını her hangi bir sebeple kaybetmesi büyük Kongrenin toplanmasına sebep olacağından asli üye sayısının dokuz'a ve yedeklerini de yedi'ye çıkarılması uygun olur kanısındayım.

20 - Teşkilatı güçlenmeyen illerde il kongreleri çok az sayıda üye ile toplanmaktadır. Bu yüzden 24. maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi uygun olur: " İl kongresi o ile bağlı ilçelerin sayısı (1000) i aşmamak üzere, kimlik kartını o yıl için vize ettirmiş ilk elli, veya daha az sayıda üyesi için (5) ve ondan sonra gelen her tam (10) üye sayısı için (1) delege hesabına seçip gönderecekleri delegelerden kurulur.

21 - Tüzüğün 43. maddesinin C bendi "partiyi kendisine veya başkalarının özel çıkarlarına alet etmek" diye değiştirmek uygun olacaktır.

22 - 53; maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi uygun olur kanısındayım. " Partinin bütün organlarında görevli bulunanlardan yarısının, işçi sınıfından, veya işçi sınıfının tabii müttefiki bulunan sınıf ve tabekalardan veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan ayeler arasından seçilmiş olması gözetilir. "

23 - Parti Gençlik Teşkilatı ve Kadınlar teşkilatı tüzük hükümleri içerisinde açıkça esaslara bağlanmalıdır. Bunlar yardımcı kuruluşlardır. Siyasi partiler kanununun 59. maddesi uyarınca kongrelerini yapacaklardır. Kongrelerini yapacaklarına göre de ayrı bir soymanlık organları da olacaktır. Ancak, bu parti ile olan bağıntıları yönetmelikte olduğu gibi tüzüğe aktarılmalıdır.